

รายงาน

กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
Division of Epidemiology Ministry of Public Health

ISSN 0125-7447

การเฝ้าระวังโรคประจำเดือน

Monthly Epidemiological Surveillance Report

ปีที่ ๓๑ : ฉบับที่ ๑๑ : พฤศจิกายน ๒๕๕๓

Volume 31 : Number 11 : November 2000

สารบัญ CONTENTS

แผนยุทธศาสตร์งานระบาดวิทยาในแผนพัฒนาสุขภาพในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 357

และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

ข้อคิดเห็นต่อรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน 366

<http://www.moph.go.th/ops/epi>

วิสัยทัศน์กองระบาดวิทยาปี พ.ศ.2545 – 2555

“เป็นศูนย์กลางความเชี่ยวชาญ พัฒนามาตรฐาน ประสานเครือข่ายระบาดวิทยาของประเทศและสากล
มุ่งผลขึ้นนำแนวทางเสริมสร้างสุขภาพ ”

พันธกิจ 6 ประการ ประกอบด้วย

1. พัฒนา จัดการระบบข้อมูลและสารสนเทศทางระบาดวิทยาในระดับประเทศ โดยรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เผยแพร่ ข้อมูลจากการเฝ้าระวัง การสอบสวนโรค และการศึกษาทางระบาดวิทยาทั้งในและต่างประเทศ
2. พัฒนาศักยภาพขององค์กรทุกระดับ โดยการพัฒนาเทคโนโลยีและเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความก้าวหน้าของบุคลากรด้านระบาดวิทยา
3. พัฒนา วิธีดำเนินงานเฝ้าระวังและการสอบสวนโรคที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญพิเศษ กำหนดรูปแบบ ตรวจสอบรับรองมาตรฐานงานระบาดวิทยา
4. เสริมสร้างและประสานเครือข่ายงานระบาดวิทยาในประเทศและสากล
5. พัฒนาองค์ความรู้และผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยาของชาติ
6. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตลอดจนสถานการณ์ปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ ของประเทศ และสถานะด้านสุขภาพของประชาชนและชุมชน

แผนยุทธศาสตร์งานระบาดวิทยา ในแผนพัฒนาสุขภาพ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

เพื่อให้การดำเนินงานทางระบาดวิทยาในระยะต่อไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนให้การพัฒนาสุขภาพของประชาชนเป็นไปตามเป้าหมาย สนองต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และช่วยส่งเสริมให้หน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องทุกระดับ สามารถปฏิบัติงานระบาดวิทยาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการและการกระจายอำนาจ กองระบาดวิทยาจึงได้จัดประชุมระดมความคิดระหว่างผู้บริหาร นักวิชาการที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ และขอเสนอแผนยุทธศาสตร์งานระบาดวิทยา โดยได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ (ทิศทางหลัก) จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ ในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2549 ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและประสานเครือข่ายงานระบาดวิทยา ข้อมูลและสารสนเทศด้านระบาดวิทยา ระดับประเทศและสากล
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพขององค์กรและบุคลากรด้านระบาดวิทยา
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานงาน และส่งเสริมการใช้หลักวิชาการระบาดวิทยาในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพ

ข้อเสนอแผนยุทธศาสตร์ ทั้ง 3 ประการ มี ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและประสานเครือข่ายงานระบาดวิทยา ข้อมูลและสารสนเทศทางระบาดวิทยา ระดับประเทศและสากล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระดับชาติ ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการเฝ้าระวังและดำเนินงานทางระบาดวิทยา สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญ
2. เพื่อพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของประเทศ ให้มีคุณภาพ ทันต่อเหตุการณ์ ครอบคลุมปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญ สามารถเผยแพร่ได้อย่างเหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย และใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการดำเนินงานด้านสาธารณสุขทุกระดับ
3. เพื่อระดมสรรพกำลังขององค์กร และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานระบาดวิทยา จากหน่วยงานต่าง ๆ ทุกระดับ ให้สามารถปฏิบัติงานตามทิศทางที่มุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน
4. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านระบาดวิทยา แลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศ ความรู้จากการเฝ้าระวัง และการสอบสวนทางระบาดวิทยากับนานาชาติ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และองค์การระหว่างประเทศ

เป้าหมาย

1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดเป้าหมาย และติดตาม กำกับการดำเนินงานตามนโยบายในการเฝ้าระวังโรค การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญ
2. มีเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศทางระบาดวิทยาทั้งในส่วนกลาง และในระดับจังหวัด ที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์การทั้งภาครัฐและเอกชน สื่อมวลชน ทั้งใน และต่างประเทศ มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานทางระบาดวิทยา และรับทราบข้อมูลและสารสนเทศด้านระบาดวิทยาที่ถูกต้อง ทันต่อสถานการณ์ และประชาชนสามารถนำข้อมูลข่าวสารไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย ตลอดจนเสริมสร้างให้เกิดการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชนได้อย่างถูกต้อง

4. มีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศ และความรู้จากการดำเนินงานทางระบาดวิทยากับนานาชาติและองค์การระหว่างประเทศ ที่ชัดเจน และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานสาธารณสุขร่วมกัน

กลุ่มเป้าหมาย

1. เป้าหมายภายในประเทศ ได้แก่ สถานบริการสาธารณสุขทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารงานสาธารณสุขทุกระดับในกระทรวง ผู้บริหารกระทรวงต่างๆ หน่วยงานราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่างๆ องค์การชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานเอกชนและสื่อมวลชน นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป

2. กลุ่มเป้าหมายต่างประเทศ ได้แก่ รัฐบาล องค์การระหว่างประเทศด้านสาธารณสุข นักวิชาการ สื่อมวลชน และประชาชน

แนวทาง

1. พัฒนาให้มีและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการในระดับชาติ ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และกำกับติดตามการเฝ้าระวัง และการดำเนินงานทางระบาดวิทยา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่สำคัญ

2. จัดตั้งระบบเครือข่ายงานเฝ้าระวังโรคและปัญหาสุขภาพที่สำคัญ ในกระทรวงสาธารณสุข และระหว่างส่วนราชการ และองค์กรอื่น พัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสารทางระบาดวิทยาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่ายข้อมูลในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

3. พัฒนาและปรับปรุงระบบการเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศด้านระบาดวิทยา ตลอดจนวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

4. เสริมสร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการเฝ้าระวัง ข่าวการระบาดของโรค ผลการสอบสวนโรค และ การศึกษาทางระบาดวิทยากับนานาชาติ

แนวทาง/มาตรการ

1. พัฒนาให้มีและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการในระดับชาติ ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และกำกับติดตามการเฝ้าระวัง และการดำเนินงานทางระบาดวิทยา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่สำคัญ

1.1 เสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับชาติ ซึ่งมีองค์ประกอบจากส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการเฝ้าระวังโรคและปัญหาสุขภาพที่สำคัญ รวมทั้งการดำเนินงานทางระบาดวิทยาอื่น ตลอดจนกำกับติดตามการดำเนินงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

1.2 พัฒนากลไกในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการในระดับชาติ ให้สามารถอำนวยความสะดวกและดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จัดตั้งระบบเครือข่ายงานเฝ้าระวังโรคและปัญหาสุขภาพที่สำคัญ ในกระทรวงสาธารณสุข และระหว่างส่วนราชการและองค์กรอื่น พัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสารทางระบาดวิทยาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่ายข้อมูลในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

- 2.1 พัฒนารูปแบบและสนับสนุนการปฏิบัติงานเครือข่ายเฝ้าระวังโรคและปัญหาสุขภาพ และเครือข่ายงานระบาดวิทยาในระดับจังหวัด และในระดับประเทศ ส่งเสริมการศึกษาปัญหาในการพัฒนาองค์กรในเครือข่าย และข่ายงานระบาดวิทยาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างค่อเนื่อง
- 2.2 พัฒนาระบบข้อมูล และส่งเสริมให้มีการจัดการข้อมูลด้านระบาดวิทยาที่มีประสิทธิภาพ ในด้านความครอบคลุมของการรายงาน ความครบถ้วน ถูกต้อง และรวดเร็ว ในทุกขั้นตอน และพัฒนาฐานข้อมูลให้มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ทุกหน่วยงาน และส่งข้อมูลย้อนกลับเพื่อทราบสถานการณ์ภายในท้องถิ่น จังหวัดใกล้เคียงและภาพรวมระดับประเทศ
- 2.3 สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพในการประมวลผล วิเคราะห์ และการส่งต่อข้อมูลทางระบาดวิทยา โดยการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.4 ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ของโรคและปัญหาสุขภาพองค์รวม โดยใช้ข้อมูลทางระบาดวิทยา ประกอบกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมสุขภาพ และด้านอื่น ๆ เพื่อประเมินแนวโน้ม และพยากรณ์สถานการณ์ของโรคและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่
- 2.5 ส่งเสริมให้บุคลากรและหน่วยงานบริการสุขภาพ ให้ความสำคัญต่อสาธารณะในการรายงานโรคและปัญหาสุขภาพที่ต้องเฝ้าระวัง การแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ และริเริ่มพัฒนากฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชนมีหน้าที่ในการเฝ้าระวังและสนับสนุนการสอบสวนป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสำคัญ
- 2.6 เสริมสร้างให้ผู้บริหารสาธารณสุขทุกระดับ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านข้อมูลและสารสนเทศทางระบาดวิทยา สามารถนำความรู้จากการดำเนินงานทางระบาดวิทยามาประกอบการกำหนดนโยบาย มาตรการและแผนงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างสม่ำเสมอ
- 2.7 เสริมสร้างการแปลงข้อมูลข่าวสารทางระบาดวิทยาไปสู่เนื้อความเข้าใจง่ายเพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำไปสู่การถ่ายทอดให้เกิดการนำไปปฏิบัติได้ในวงกว้าง

3. พัฒนาและปรับปรุงระบบการเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศด้านระบาดวิทยา ตลอดจนวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

- 3.1 พัฒนาสื่อที่มีคุณภาพ ทันสมัย ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศสู่กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 พัฒนาทักษะในการจัดทำสาระของข้อมูลข่าวสารทางระบาดวิทยาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ต่าง ๆ
- 3.3 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญและแนวคิดและสาระสำคัญของการดำเนินงานด้านระบาดวิทยาผ่านสื่อมวลชนและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงสื่อมวลชนต่างประเทศเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง
- 3.4 ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้สื่อมวลชนเสนอข่าวสารทางด้านระบาดวิทยาได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสร้างกลไกในการตรวจและสนับสนุนการแก้ไขข่าว ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงได้อย่างทันต่อเหตุการณ์

4. เสริมสร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการเฝ้าระวัง ข่าวการระบาดของโรค ผลการสอบสวนโรค และการศึกษาทางระบาดวิทยากับนานาชาติ

- 4.1 พัฒนาเครื่องมือ กลไกทางเทคนิค ระบบงานเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการประสานความร่วมมือทางวิชาการ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศกับประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศ ให้เป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว
- 4.2 พัฒนาศักยภาพ ทักษะ ทักษะ และวิธีการปฏิบัติงานในระบบเครือข่ายงาน ทั้งภายในและระหว่างประเทศ ให้แก่เจ้าหน้าที่ในเครือข่ายทุกระดับทั้งส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการระบาดวิทยา
- 4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านระบาดวิทยาภายใต้กรอบความร่วมมือ เช่น กลุ่มประเทศภาคีอาเซียน ภาคีกลุ่มแม่น้ำโขง และอื่น ๆ รวมทั้งแสวงหาการสนับสนุนจากต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ (Strategic partners) อย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักและหน่วยงานรับผิดชอบร่วม

กระทรวงสาธารณสุข	กระทรวงมหาดไทย	ทบวงมหาวิทยาลัย
กระทรวงกลาโหม	สำนักนายกรัฐมนตรี	กระทรวงการต่างประเทศ
หน่วยงานสื่อสารมวลชน	องค์กรเอกชน	หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีภารกิจหลักที่เกี่ยวข้อง

เครื่องชี้วัด

1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการเฝ้าระวังโรคและปัญหาสุขภาพที่สำคัญ และกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบาย
2. มีเครือข่ายการเฝ้าระวังและการดำเนินงานทางระบาดวิทยา ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในกระทรวงสาธารณสุข ส่วนราชการอื่น และภาคเอกชน ที่ชัดเจนเกิดขึ้นทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
3. เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ จากการเฝ้าระวังและสอบสวนโรค และปัญหาสุขภาพกับประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพขององค์กรและบุคลากรด้านระบาดวิทยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาองค์กรสาธารณสุขทุกระดับให้มีสมรรถนะในการดำเนินงานระบาดวิทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานด้านระบาดวิทยาในองค์กรด้านสาธารณสุขทุกระดับให้มีความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้น
3. เพื่อพัฒนาผู้บริหาร/บุคลากรสาธารณสุขในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ให้สามารถประยุกต์ใช้ระบาดวิทยาในงานสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อพัฒนาผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้พื้นฐานทางระบาดวิทยา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

5. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมระดับวิทยาแก่ประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือ เช่น กลุ่มประเทศภาคีอาเซียน ภาคีลุ่มแม่น้ำโขง และอื่นๆ

กลุ่มเป้าหมาย

1. องค์กรของภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานบริการสุขภาพและวิชาการทางระดับวิทยาทุกระดับ
2. ผู้นำชุมชน บุคลากรสาธารณสุขในองค์กรชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. องค์กรที่ปฏิบัติงานบริการสุขภาพและวิชาการทางระดับวิทยาของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค

เป้าหมาย

1. องค์กรทางระดับวิทยาทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคได้รับการพิจารณาปรับปรุงสถานภาพใหม่ให้มีโครงสร้าง ระบบงาน ที่สอดคล้องกับปฏิรูประบบสุขภาพ การกระจายอำนาจ และการดำเนินงานในรูปแบบความร่วมมือเป็นเครือข่าย
2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านระดับวิทยาได้รับการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญ เป็นที่ยอมรับทั้งในและจากต่างประเทศ
3. บุคลากรสาธารณสุขได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ สามารถประยุกต์ใช้ระดับวิทยาในงาน สาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับ
4. ผู้นำชุมชน และ บุคลากรสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรู้ ความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานทางระดับวิทยา และสามารถประยุกต์ใช้งานระดับวิทยาได้อย่างเหมาะสม
5. บุคลากรด้านสาธารณสุขของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้ได้รับการพัฒนาความรู้ทางด้านระดับวิทยา ความเข้าใจในการดำเนินงานทางระดับวิทยา และสามารถประยุกต์ใช้งานระดับวิทยาได้อย่างเหมาะสม

แนวทาง

1. พัฒนาองค์กรทางระดับวิทยาให้มีความเข้มแข็งเพื่อรองรับการดำเนินงานทางระดับวิทยาให้มีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาและจัดหลักสูตรฝึกอบรมนักระดับวิทยาให้มีความเชี่ยวชาญ และพัฒนาบุคลากรทางสาธารณสุขให้สามารถประยุกต์ใช้ระดับวิทยาในงานสาธารณสุขทั้งในและต่างประเทศ

แนวทาง/มาตรการ

1. พัฒนาองค์กรทางระดับวิทยาให้มีความเข้มแข็งเพื่อรองรับการดำเนินงานทางระดับวิทยาให้มีประสิทธิภาพ

1.1 เสริมสร้างให้เกิดโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจนในทุกระดับ มีระบบงานที่สะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และโปร่งใส

1.2 สนับสนุนให้มีการพิจารณาปรับปรุงองค์กรทางระดับวิทยาทุกระดับ ให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบสุขภาพ การกระจายอำนาจ และการดำเนินงานในรูปแบบของความร่วมมือในเครือข่าย รวมทั้งพัฒนาคุณภาพการจัดการขององค์กรในเรื่อง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐาน กระบวนการทำงานในการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการ ดำเนินงานระดับวิทยา

1.3 พัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรระดับวิทยาทุกระดับ เพื่อการบริหารจัดการที่คล่องตัว ทันเหตุการณ์ รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการยอมรับเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนในทิศทางที่พัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง

1.4 พัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ การทำงานที่ดีของบุคลากร โดยปรับกระบวนการ และการปรับปรุงระบบสารสนเทศในการบริหารงานและทรัพยากรบุคคล

1.5 สนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งการดำเนินงานระบาดวิทยาในระดับจังหวัด (Provincial-based) พัฒนารูปแบบงานที่มุ่งให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้จังหวัดตระหนักถึงความสำคัญของงานระบาดวิทยา และให้การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น

2. พัฒนาและจัดหลักสูตรฝึกอบรมนักระบาดวิทยาให้มีความเชี่ยวชาญ และพัฒนาบุคลากรทางสาธารณสุขให้สามารถประยุกต์ใช้ระบาดวิทยาในงานสาธารณสุขทั้งในและต่างประเทศ

2.1 สนับสนุนและจัดการฝึกอบรม แก่บุคลากรทางสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานระบาดวิทยา ในผู้ที่จบการศึกษาใหม่ และฟื้นฟูความรู้เจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2.2 พัฒนาแพทย์ในโครงการศึกษาและฝึกอบรมทางระบาดวิทยาทั้งในและต่างประเทศ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการทำงานเป็นทีม และปัญหาสาธารณสุข เพื่อให้เป็นนักระบาดวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญและสามารถปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่มุ่งพัฒนาความสามารถของบุคลากรสาธารณสุขในลักษณะการฝึกอบรมทางไกล และลักษณะอื่น ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น

2.4 ประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในสถาบันการศึกษา และหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาหลักสูตรและจัดการฝึกอบรมทางระบาดวิทยาในสาขาที่จำเป็น

2.5 เสริมสร้างความร่วมมือ สนับสนุน และจัดการฝึกอบรม แก่บุคลากรทางสาธารณสุขระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัด รวมทั้งผู้นำชุมชน และบุคลากรสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถประยุกต์ใช้ระบาดวิทยาในงานสาธารณสุขให้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.6 พัฒนาศักยภาพให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านการฝึกอบรม และการประเมินผลการพัฒนาศักยภาพองค์กรและบุคลากรทางระบาดวิทยา รวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาศักยภาพเครื่องมือ

1. องค์กรที่ดำเนินงานระบาดวิทยาในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับจังหวัด มีการปฏิบัติงานที่คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. มีผู้เชี่ยวชาญทางระบาดวิทยาหลายสาขาระดับประเทศและต่างประเทศ

3. บุคลากรสาธารณสุขในทุกระดับ สามารถประยุกต์ใช้งานระบาดวิทยาในการปฏิบัติงาน สาธารณสุข และการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานงาน และส่งเสริมการใช้หลักวิชาการระบาดวิทยาในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการดำเนินงาน และมาตรฐานงานด้านระบาดวิทยา ที่หน่วยงานสาธารณสุขทุกระดับสามารถนำไปปฏิบัติได้

2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประยุกต์ใช้หลักวิชาการระบาดวิทยาในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพ การประเมินผลโครงการพัฒนาด้านสาธารณสุข และการประเมินสภาวะสุขภาพของประชาชนและชุมชน

เป้าหมาย

1. หน่วยงานสาธารณสุขในระดับต่าง ๆ สามารถดำเนินงานตามรูปแบบและมาตรฐานที่กำหนดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และได้รับการรับรองมาตรฐานงานระบาดวิทยา
2. มีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพ การประเมินผลโครงการพัฒนาสาธารณสุขที่สำคัญ และการประเมินสภาวะสุขภาพของประชาชนและชุมชนโดยใช้หลักวิชาทางระบาดวิทยากันอย่างกว้างขวาง และ ถูกต้อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อเนื่องต่อไปได้อย่างถูกต้อง
3. มีองค์ความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ สำหรับใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย วางแผน และประเมินผลงานสาธารณสุข ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานสาธารณสุขระดับต่าง ๆ และหน่วยงานวิชาการ

แนวทาง

1. พัฒนารูปแบบและวิธีการดำเนินงาน และกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ในการเฝ้าระวัง การสอบสวนทางระบาดวิทยาเพื่อให้หน่วยงานสาธารณสุขระดับต่าง ๆ ได้ถือเป็นแนวปฏิบัติ
2. พัฒนาระบบประเมินผลและรับรองมาตรฐานงานระบาดวิทยาให้แก่หน่วยงานสาธารณสุขระดับต่าง ๆ
3. ส่งเสริมกระบวนการทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้จากการเฝ้าระวัง การสอบสวนโรค และการศึกษาวิจัยทางระบาดวิทยา
4. พัฒนาแนวทางประเมินผลโครงการด้านสาธารณสุข และประเมินสภาวะสุขภาพของประชาชนและชุมชน

แนวทาง/มาตรการ

1. พัฒนารูปแบบวิธีการดำเนินงาน และกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ในการเฝ้าระวังและการสอบสวนทางระบาดวิทยา เพื่อให้หน่วยงานสาธารณสุขระดับต่าง ๆ ได้ถือเป็นแนวปฏิบัติ
 - 1.1 ศึกษา ทบทวน และวิเคราะห์แนวทางวิธีการดำเนินงานทางระบาดวิทยาที่มีอยู่ทั้งในและต่างประเทศ ประสานเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณากำหนดรูปแบบวิธีการเฝ้าระวัง และสอบสวนโรค ที่สอดคล้องกับสถานการณ์โรค และปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนไป และกำหนดมาตรฐานงาน ตามความเหมาะสม
 - 1.2 พัฒนาและสนับสนุนในองค์กร และบุคลากรสาธารณสุขทุกระดับ สามารถปฏิบัติงานตามรูปแบบวิธีการดำเนินงานให้ได้ตามมาตรฐาน
2. พัฒนาระบบประเมินผลและรับรองมาตรฐานงานระบาดวิทยาให้แก่หน่วยงานสาธารณสุขระดับต่าง ๆ
 - 2.1 พัฒนาระบบการประเมินผลและการรับรองมาตรฐานงาน การเฝ้าระวังโรคและปัญหาสุขภาพ และการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยา ให้แก่หน่วยงานสาธารณสุขระดับต่าง ๆ โดยการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
 - 2.2 จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการตรวจสอบ ประเมินผลและรับรองมาตรฐานงานการเฝ้าระวัง การสอบสวนโรค และการดำเนินงานทางระบาดวิทยาอื่น ให้แก่หน่วยงานสาธารณสุขในทุกระดับ
 - 2.3 พัฒนาระบบการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานทางระบาดวิทยาตามความจำเป็น ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่หน่วยงานสาธารณสุขในแต่ละระดับเพื่อปรับปรุงงานให้เป็น ไปอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมกระบวนการทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้จากการเฝ้าระวัง การสอบสวนโรค และการศึกษาวิจัยทางระบาดวิทยา

- 3.1 พัฒนาเครือข่ายนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยาหรือปัญหาสุขภาพต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งระดมความคิด และเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่
- 3.2 พัฒนาเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลจากงานเฝ้าระวัง สอบสวน และศึกษาวิจัยทางระบาดวิทยา และส่งเสริมการทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้จากข้อมูลที่มีอยู่ทั้งในและต่างประเทศ
- 3.3 สร้างบรรยากาศทางวิชาการ และวัฒนธรรมองค์กร ให้นุคลากรระบาดวิทยามีความสนใจใฝ่รู้ และมีความพยายามที่จะพัฒนางานวิชาการ สนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานผ่านทางช่องทางต่าง ๆ และปรับปรุงงานพัฒนาองค์ความรู้ โดยใช้หลักวิชาทางระบาดวิทยาตลอดเวลา
- 3.4 พัฒนามาตรฐานการประเมินผลงานทางวิชาการของบุคลากรที่เกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้โดยใช้หลักวิชาทางระบาดวิทยา
- 3.5 สนับสนุนการปฏิบัติงานศึกษาวิจัยทางระบาดวิทยา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทาง และกลวิธีในการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันแก้ไขปัญหาสุขภาพ

4. พัฒนาแนวทางประเมินผลโครงการด้านสาธารณสุข และประเมินสถานะสุขภาพของประชาชนและชุมชน

- 4.1 สนับสนุนให้หน่วยงานด้านสาธารณสุขดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการสาธารณสุขที่มีความสำคัญโดยใช้หลักวิชาระบาดวิทยาเป็นเครื่องมือประกอบการประเมินผล
- 4.2 พัฒนารูปแบบการประเมินสถานการณ์ปัญหาสาธารณสุข และสถานะด้านสุขภาพของประชาชน และสนับสนุนการดำเนินงานตามความเหมาะสม

เครื่องชี้วัด

1. หน่วยงานสาธารณสุขในระดับต่าง ๆ สามารถดำเนินงานทางระบาดวิทยาได้ถูกต้องตามมาตรฐาน
2. บุคลากรด้านระบาดวิทยาสามารถสร้างสรองค์ความรู้ด้านสุขภาพโดยใช้หลักวิชาทางระบาดวิทยาได้อย่างถูกต้อง
3. โครงการพัฒนาสาธารณสุขที่สำคัญได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์โดยใช้หลักวิชาทางระบาดวิทยา
4. สถานะสุขภาพของประชาชนและชุมชนได้รับการประเมิน

ข้อคิดเห็นต่อรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน

Evaluation of Monthly Epidemiological Surveillance Report

บทคัดย่อ

รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน ได้เผยแพร่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 โดยเริ่มแรกที่มีการออกรายงานการเฝ้าระวังโรคนั้น จะเป็นรายงานประจำเดือน โดยนำเสนอสรุปสถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังในแต่ละเดือน โดยใช้รูปแบบการรายงานข้อมูลโรคที่เฝ้าระวังในประเทศไทย แยกเป็นรายภาค รายจังหวัด และมีบทความเกี่ยวกับการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยาในเดือนนั้น เป็น บทความวิชาการ สอดแทรกไปพร้อมกัน ต่อมาปี 2526 ได้ปรับเปลี่ยนเป็นรายงานการเฝ้าระวังโรค รายสัปดาห์ และนำเสนอเป็นรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จนถึงปี 2542 ได้ปรับเปลี่ยนให้มีการนำเสนอรายงานเป็นรายเดือนอีกครั้ง

กองระบาดวิทยาจะดำเนินการปรับปรุงในด้านเนื้อหาวิชาการ ความทันเวลา และความน่าสนใจโดยพิจารณาจากข้อมูลต่างๆ และข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามที่ส่งให้สมาชิกทั้งหมด โดยจัดส่งแทรกไปในรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือนที่ส่งให้สมาชิกเป็นจำนวน 3,544 ฉบับ และได้รับกลับคืนมา 1,009 ฉบับ คิดเป็น 28.5% ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไข ในด้านเนื้อหาวิชาการอยู่ในระดับดี 63.2% มีข้อควรปรับปรุงในบางจุด และจากการสอบถามการใช้ประโยชน์ในส่วนต่างๆ พบว่ามีการใช้ประโยชน์ในเนื้อหาวิชาการถึง 95% และยืนยันการเป็นสมาชิกมาถึง 97.0 % รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อการปรับแก้ไข

หลักการและเหตุผล

เนื่องจาก การรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ ได้มีการเผยแพร่มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 และในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2542 ทั้งนี้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนจากการที่มีรายงานการเฝ้าระวังโรคเร่งด่วนประจำสัปดาห์อีกฉบับหนึ่ง และขณะนี้ รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน ได้เผยแพร่มาแล้วเข้าสู่ปีที่ 2 และได้เริ่มเผยแพร่เข้าสู่ระบบสื่อ Electronic ผ่านระบบ Internet WWW.Moph.go.th.

คณะทำงานมีจุดประสงค์ที่จะปรับปรุงรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้ประโยชน์ได้แพร่หลาย และทั่วถึงให้กับผู้ที่สนใจสมาชิกรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน และเพื่อปรับให้สอดคล้องในด้านรูปแบบ เนื้อหา ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานทางระบาดวิทยา โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายงาน คือ

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูล ได้ตรวจสอบ แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานและประสบการณ์ทางระบาดวิทยา
3. เพื่อรายงานสถานการณ์โรคในข่ายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเสนอให้ผู้บริหารงานสาธารณสุขทุกระดับ

เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอบทความ หรือผลงานศึกษาวิจัยของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านระบาดวิทยา รวมไปถึงบุคคลภายนอกกระทรวงสาธารณสุข

กองระบาดวิทยาจะได้ปรับปรุงในด้านเนื้อหา ความทันเวลา และความน่าสนใจ และทำการสำรวจการใช้ Internet อีกครั้ง ซึ่งในอนาคต อาจจะนำไปสู่การลดจำนวนพิมพ์ของรายงานลงได้

ได้มีการสำรวจความคิดเห็นต่อรายงานรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ครั้งสุดท้าย เมื่อปี 2536 ประกอบกับการที่ประเทศประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2541 ทำให้เริ่มมีการทบทวนความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้จากการเสนอรายงาน

วัสดุและวิธีการ

1. สร้างแบบสอบถาม ทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข
2. ดำรวจรายชื่อสมาชิก
3. ส่งแบบสอบถามแนบไปกับการส่งรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน โดยทางไปรษณีย์ ในเดือนสิงหาคม 2542 และขอให้ส่งข้อคิดเห็นกลับมาภายในเดือนตุลาคม 2542
4. วิเคราะห์ข้อมูล โปรแกรม Epi Info 6

ผลการศึกษา

ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 1009 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 28.5

ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 59.3 เพศหญิง ร้อยละ 40.7 ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 30 - 39 ปี ร้อยละ 55.3 รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 20 - 29 ปี ร้อยละ 18.8 ดังตารางที่ 1

การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 51.8 ปริญญาโท ร้อยละ 33.4 ปริญญาเอก ร้อยละ 7.1 อื่นๆ ร้อยละ 8.0

สถานที่ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลชุมชน ร้อยละ 25.3 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ร้อยละ 16.2 อื่นๆ เช่น บริษัทเอกชน สำนักงานปศุสัตว์ โรงพยาบาลหรือหน่วยงานสังกัดกระทรวงอื่นๆ ร้อยละ 15.0 สำนักงานสาธารณสุข ร้อยละ 14.2 โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 7.4 สำนักงาน / ศูนย์ / เขต ร้อยละ 7.1 กรม / กองในกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 0.9

ตารางที่ 1 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

อายุ (ปี)	ชาย	หญิง	รวม	
			จำนวน	ร้อยละ
20-29	110	80	190	18.8
30-39	358	200	558	55.3
40-49	100	80	180	17.8
50-59	25	50	75	7.4
>60	4	2	6	0.5
รวม	597	412	1009	100.00

ลักษณะงานที่ทำ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีลักษณะการทำงานดังนี้ งานบริหาร งานบริการ และงานวิชาการ ร้อยละ 51.5 รองลงมา งานวิชาการอย่างเดียว ร้อยละ 32.3 งานบริการอย่างเดียว ร้อยละ 12.6 และบริหาร อย่างเดียว ร้อยละ 3.7 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา สถานที่ปฏิบัติงาน และลักษณะงานที่ทำ

การศึกษา/สถานที่ปฏิบัติงานและลักษณะงานที่ทำ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา		
ปริญญาเอก	71	7.1
ปริญญาโท	336	33.3
ปริญญาตรี	521	51.6
อื่นๆ	81	8.0
รวม	1009	100.00
สถานที่ปฏิบัติงาน		
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	143	14.2
ร.พ.ศ/ร.พ.ท	75	7.4
ร.พ.ช	255	25.3
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	163	16.2
กรม/กองในกระทรวงสาธารณสุข	9	0.9
สำนักงานศูนย์/เขต	71	7.1
สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัย วิทยาลัย	140	13.9
อื่นๆ	153	15.0
รวม	1009	100.00
ลักษณะงานที่ทำ		
บริหาร	37	3.7
วิชาการ	325	32.2
บริการ	127	12.6
บริหาร/วิชาการ/บริการ	520	51.5
รวม	1009	100.00

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับแก้ไข

ความคิดเห็นในด้านคุณภาพของเนื้อหาวิชาการ ที่เผยแพร่ลงในรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือนอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 63.2 (638 ฉบับ) ดีมาก ร้อยละ 29.9 (302 ฉบับ) พอใช้ ร้อยละ 7 (58 ฉบับ) ควรปรับปรุง ร้อยละ 1 (11 ฉบับ) โดยไม่ได้ระบุเหตุผล

ความคิดเห็นด้านความยาวของเนื้อหาวิชาการ ควรจบในฉบับเดียว ร้อยละ 85.4 (862 ฉบับ) ต่อเนื่องหลายฉบับได้ ร้อยละ 11.9 (120 ฉบับ) อื่นๆ ร้อยละ 2.3 (23 ฉบับ) เช่น ควรจบในฉบับเดียว หรือถ้ายาวมากก็สามารถลงต่อเนื่องหลายฉบับได้ หรือถ้าต่อเนื่องหลายฉบับอาจได้รับไม่ครบ เป็นต้น

การใช้ประโยชน์ในเนื้อหาวิชาการ ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 94.9 (954 ฉบับ) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 5.1 (51 ฉบับ)

ความคิดเห็นด้านรูปแบบการนำเสนอ

ความเหมาะสมในการเสนอรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวังด้วย ตารางที่ 1 (จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่เฝ้าระวังโดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนๆ) มีความคิดเห็น ดังนี้

เหมาะสม ร้อยละ 94.3 (952 ฉบับ) ไม่เหมาะสม ร้อยละ 5.7 (57 ฉบับ)

ความเหมาะสมในการเสนอรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวังด้วย ตารางที่ 2 (จำนวนผู้ป่วยสะสมด้วยโรคที่เฝ้าระวังเป็นรายจังหวัด) มีความคิดเห็น ดังนี้

เหมาะสมร้อยละ 92.1 (929 ฉบับ) ไม่เหมาะสมร้อยละ 7.9 (80 ฉบับ)

ความเหมาะสมในการนำเสนอการเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการด้วย ตารางที่ 3 (สรุปผลการแยกเชื้อจุลินทรีย์และปรีสดีที่ทำให้เกิดโรค) มีความคิดเห็น ดังนี้

เหมาะสม ร้อยละ 90.0 (908 ฉบับ) ไม่เหมาะสมร้อยละ 10.0 (101 ฉบับ)

ปัจจุบันได้ยกเลิกการรายงานการเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการแล้ว และลงรายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าประเทศไทย

ประโยชน์จากการใช้ข้อมูลในรายงานการเฝ้าระวังโรค

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง โดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนๆ

ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 83.5 (843 ฉบับ) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 16.5 (166 ฉบับ)

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังโดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนๆ

ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 82.0 (827 ฉบับ) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 18.0 (182 ฉบับ)

ตารางที่ 3 สรุปผลการแยกเชื้อจุลินทรีย์และปรีสดีที่ทำให้เกิดโรค

ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 66.1 (667 ฉบับ) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 33.9 (342 ฉบับ)

ความคิดเห็นด้านการเผยแพร่รายงาน

ด้านรูปแบบของรายงาน เห็นว่าเหมาะสมร้อยละ 63.9 (645 ฉบับ) ควรปรับปรุง ร้อยละ 36.1 (364 ฉบับ)

ด้านความถี่ของการออกรายงาน ควรปรับเปลี่ยนหรือไม่ มีความเห็นดังนี้ ไม่ควร ร้อยละ 73.5 (742 ฉบับ) ควรเปลี่ยนเป็นออกทุกๆ 1 สัปดาห์ ร้อยละ 5.0 ออกทุก 2 สัปดาห์ ร้อยละ 4.8 ออกทุก 3 เดือน ร้อยละ 16.7

การเผยแพร่รายงานผ่านทาง Internet จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ทราบว่ามีการเผยแพร่รายงานเฝ้าระวังโรค

ประจำเดือนผ่านทาง Internet ทราบว่า มีการเผยแพร่รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือนผ่านทาง Internet ร้อยละ 44.8

(452 ฉบับ) ไม่ทราบร้อยละ 55.2 (557 ฉบับ) จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ทราบว่ามีการเผยแพร่ทาง Internet และเปิดเข้าไป

ดูรายงานทาง Internet ร้อยละ 88.5 (400 ฉบับ) ทราบและ ไม่เคยเปิดดูรายงานร้อยละ 11.5 (52 ฉบับ) ด้านเนื้อหาและรูปแบบ

ของรายงานที่เผยแพร่ผ่านทาง Internet เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 61.3 (245 ฉบับ) ควรปรับปรุง ร้อยละ 38.7 (155 ฉบับ)

เพื่อยืนยันการเป็นสมาชิก

ต้องการเป็นสมาชิกร้อยละ 97.0 (979 ฉบับ) ไม่ต้องการเป็นสมาชิกร้อยละ 3.0 (30 ฉบับ) โดยให้เหตุผลว่า หน่วยงานเป็นสมาชิกอยู่แล้ว

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นต่อการเผยแพร่รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือนในด้านเนื้อหาวิชาการ รูปแบบการนำเสนอ และ ลักษณะการเผยแพร่รายงาน

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ด้านเนื้อหาวิชาการ		
คุณภาพของเนื้อหาวิชาการ		
- ดีมาก	302	30.0
- ดี	638	63.2
- พอใช้	58	5.7
- ควรปรับปรุง	11	1.1
รวม	1009	100.00
ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ความยาวของเนื้อหาวิชาการแต่ละฉบับ		
- จบในฉบับเดียว	862	85.4
- ต่อเนื่องหลายฉบับได้	124	12.3
- อื่นๆ	23	2.3
รวม	1009	100.00
การใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการ		
- ใช้ประโยชน์	958	95
- ไม่ได้ใช้ประโยชน์	51	5
รวม	1009	100.00
รูปแบบการนำเสนอ		
การนำเสนอตารางที่ 1*		
เหมาะสม	952	94.3
ไม่เหมาะสม	57	5.7
รวม	1009	100.00
การนำเสนอด้วยตารางที่ 2 **		
เหมาะสม	929	92.1
ไม่เหมาะสม	80	7.9
รวม	1009	100.00
การนำเสนอด้วยตารางที่ 3 ***		
เหมาะสม	908	90.0
ไม่เหมาะสม	101	10.0
รวม	1009	100.00
การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในรายงานฯ		
ข้อมูลจากตารางที่ 1*		
ใช้ประโยชน์	843	84.4
ไม่ได้ใช้ประโยชน์	166	15.6
รวม	1009	100.00

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลจากตารางที่ 2**		
ใช้ประโยชน์	827	82.0
ไม่ได้ใช้ประโยชน์	182	18.0
รวม	1009	100.00
ข้อมูลจากตารางที่ 3***		
ใช้ประโยชน์	667	66.1
ไม่ได้ใช้ประโยชน์	342	33.9
รวม	1009	100.00
ความคิดเห็นด้านรูปแบบการเผยแพร่รายงาน		
รูปแบบที่ทำอยู่ปัจจุบัน		
เหมาะสม	645	63.9
ควรปรับปรุง	364	36.1
รวม	1009	100.00
ความถี่ของการออกรายงาน (ปัจจุบันออกทุก 1 เดือน)		
รูปแบบที่ทำอยู่ปัจจุบัน		
- ไม่ควร	700	69.3
- ควรเปลี่ยนเป็น		
ทุก 1 สัปดาห์	50	5.0
ทุก 2 สัปดาห์	48	4.8
ทุก 3 เดือน	162	16.7
อื่นๆ	42	4.2
รวม	1009	100.00
การเผยแพร่รายงานทาง Internet		
- ทราบว่ามีการเผยแพร่ทาง Internet	452	44.8
- ไม่ทราบว่ามีการเผยแพร่ทาง Internet	557	55.2
รวม	1009	100.00
ทราบว่ามี การเผยแพร่ทาง Internet		
เคยเปิดเข้าไปดูทาง Internet		
1. ทราบ เคยเปิดดู	400	88.5
2. ทราบ ไม่เคยเปิดดู	52	11.5
รวม	452	100.00
คุณภาพเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอทาง Internet		
- เหมาะสม	245	61.3
- ควรปรับปรุง	155	38.7
รวม	400	100.00

ต้องการเป็นสมาชิก			
- ต้องการ		979	97.0
- ไม่ต้องการ		30	3.0
รวม		1009	100.00

หมายเหตุ * จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังโดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนๆ

** จำนวนผู้ป่วยสะสมด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังเป็นรายจังหวัด

*** สรุปผลการแยกเชื้อจุลินทรีย์และปรสิตที่ทำให้เกิดโรค

บทวิจารณ์

รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน ได้เผยแพร่ ต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 โดยเริ่มแรกที่มีการออกรายงานการเฝ้าระวังโรคนั้น จะเป็นรายงานประจำเดือน โดยนำเสนอสรุปสถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังในแต่ละเดือน โดยใช้รูปแบบการรายงานข้อมูลโรคที่เฝ้าระวังในประเทศไทย แยกเป็นรายภาค รายจังหวัด มีบทความเกี่ยวกับการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยาในเดือนนั้น เป็นบทความวิชาการ สอดแทรกไปพร้อมกัน ต่อมาปี 2526 ได้ปรับเปลี่ยนเป็นรายงานการเฝ้าระวังโรค รายสัปดาห์ และนำเสนอเป็นรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จนถึงปี 2542 ได้ปรับเปลี่ยนให้มีการนำเสนอรายงานเป็นรายเดือนอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากมี รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ฉบับเร่งด่วน รวมทั้งได้มีการนำเสนอผ่านระบบ Internet ในปี 2541 ควบคู่ไปพร้อมกัน แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการ ทำให้การนำเสนอผ่าน Internet ยังไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้ยังคงจำนวนพิมพ์รายงานลงไม่ได้ ซึ่ง กองระบาดวิทยาจะได้ปรับปรุงในด้านเนื้อหา ความทันเวลา และความน่าสนใจ และทำการสำรวจการใช้ Internet อีกครั้ง ซึ่งในอนาคต อาจจะนำไปสู่การลดจำนวนพิมพ์ของรายงานลงได้

ในปี 2527 เริ่มมีการลงรายงาน การสอบสวนผู้ป่วย AIDS รายแรกของประเทศไทย โดยก่อนหน้านี้ได้มีการติดตามและนำเสนอสถานการณ์และความรู้เรื่องนี้มาโดยตลอด เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนวงการสาธารณสุข ให้ตื่นตัว สนใจ ระมัดระวังปัญหาเรื่องนี้เนื่องจาก เริ่มมีรายงานผู้ป่วยเอดส์รายแรกของโลกในปี 2524 นี้เอง และปัจจุบันรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือนได้เสนอสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ติดเชื้อ HIV ประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอควบคู่กันไป ได้มีการสำรวจความคิดเห็นต่อรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ครั้งสุดท้าย เมื่อปี 2536 ประทับกับภาวะที่ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2541 ทำให้เริ่มมีการทบทวนความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้จากการเสนอรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน โดยมุ่งเน้นความครบถ้วน สมบูรณ์ ใช้ประโยชน์ได้แพร่หลายทั่วถึง ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานทางด้านระบาดวิทยาของประเทศต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามที่ได้ส่งให้สมาชิกทั้งหมด โดยจัดส่งแทรกไปในรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน ให้กับสมาชิกเป็นจำนวน 3,544 ฉบับนั้น ได้รับกลับคืนมาถึง 1,009 ฉบับ คิดเป็น 28.5% ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 30-39 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี และปริญญาโท สถานที่ปฏิบัติงานกระจายไปในทุกๆ หน่วยงานที่เป็นสมาชิก โดยมากจะอยู่ในกลุ่มโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หน่วยงานเอกชน และโรงพยาบาลสังกัดอื่นๆ ลักษณะการทำงาน โดยมากจะเป็นการทำงานหลายๆ ลักษณะ เช่น งานบริหาร งานวิชาการ และงานบริการควบคู่ไปพร้อมกัน ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไข ในด้าน

เนื้อหาวิชาการอยู่ในระดับดี 63.2% ดีมาก 30.4% มีข้อควรปรับปรุงในบางจุด เช่น เนื้อหาวิชาการน้อยไป ควรมีการรายงานการสอบสวนโรคมมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในระดับจังหวัดเป็นต้น และจากการสอบถามการใช้ประโยชน์ในส่วนต่างๆ พบว่า การใช้ประโยชน์ในเนื้อหาวิชาการถึง 95 % การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในรายงานจากตารางที่ 1 84.4 % ตารางที่ 2 82.0 % ตารางที่ 3 66.1 % ในด้านรูปแบบการเผยแพร่รายงาน เหมาะสม 63.9 % ความถี่ของการออกรายงาน เห็นว่าควรออกรายงานทุกหนึ่งเดือน 69.3% ในส่วนของการเผยแพร่รายงานผ่านทาง Internet มีการทราบว่ามี การเผยแพร่ทาง Internet 44.8% และผู้ที่ทราบว่ามี การเผยแพร่ทาง Internet และเปิดเข้าไปดูรายงาน 88.5% รูปแบบการเผยแพร่ทาง Internet เห็นว่าเหมาะสม 61.3% และยืนยันการเป็นสมาชิกมาถึง 97.0 % สำหรับข้อเสนออื่นๆ ที่ขอให้ปรับแก้ไขนั้น กองบรรณาธิการรายงานการเฝ้าระวังโรคได้รับแก้ไขในส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาวิชาการ กองบรรณาธิการรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน ได้พยายามลงบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการรายงานและการสอบสวนโรคที่ส่งเข้ามายังกองระบาดวิทยาเพื่อเป็นตัวอย่างและแนวทางให้นักระบาดวิทยาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น ได้เสนอโดยย่อ หนึ่งถึงสองเรื่องในฉบับเดียวกัน รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้กับบทความวิชาการด้านอื่นๆ ได้ลงเผยแพร่มากขึ้น เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและผู้สนใจ ขอเรียนให้ทราบว่า กองบรรณาธิการได้จัดทำธรรมเนียมชื่อเรื่องไว้ทุกฉบับเป็นประจำอยู่แล้ว เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าอ้างอิงต่อไป
2. ด้านรูปแบบการนำเสนอ การนำเสนอตารางการรายงานโรคด้วยตารางที่ 1 และ 2 ได้ปรับในด้านของขนาดตัวอักษร ความคมชัด มีการจัดแยกเป็นรายเขตและรายภาคไว้ชัดเจน และยกเลิกการนำเสนอตารางแสดงผลการตรวจแยกเชื้อจุลินทรีย์ ที่ทำให้เกิดโรค โดยได้เสนอตารางการแสดงผลการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า และวิเคราะห์สรุปผลการตรวจโรคพิษสุนัขบ้าทั่วประเทศ
3. ในด้านการเผยแพร่รายงาน สำหรับความถี่ของการออกรายงาน จะยังคงเป็นรายเดือนโดยได้พยายามไม่ให้ออกล่าช้า ขอเรียนชี้แจงว่า สามารถออกรายงานได้เมื่อสรุปผลข้อมูลต่างๆถึงสิ้นสุดของเดือนนั้นๆ แล้ว และมีรายงานบางส่วนที่ต้องรอข้อมูลจากหน่วยงานอื่น เช่น ผลการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าจากกรมปศุสัตว์ อย่างไรก็ตามคณะผู้จัดทำได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวในส่วนของการจัดพิมพ์ และความเร็วในการจัดส่งเพื่อให้ถึงผู้รับได้เร็วขึ้น ข้อคิดเห็นในส่วนที่บ่งบอกว่า ได้รับรายงานล่าช้า กองบรรณาธิการ ได้พยายามปรับปรุงในส่วนนี้อยู่เสมอ และจะปรับแก้ไขให้สม่ำเสมอต่อไป ในด้านรูปแบบที่อยากให้อ่านง่าย แข็งแรงนั้น กองบรรณาธิการมุ่งเน้นประโยชน์ในการใช้ข้อมูล และประโยชน์ในการใช้บทความวิชาการให้เกิดประโยชน์ได้ทั่วถึง โดยการใช้งบประมาณอันจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และได้อำนวยความสะดวกโดยนำเสนอผ่านทาง Internet สำหรับหน่วยงานที่มี Internet ไว้บริการ ก็จะได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้น แต่ยังคงจำนวนพิมพ์ไม่ได้ เนื่องจากการใช้ Internet ยังไม่ทั่วถึง ในอนาคตคงมีปรับเปลี่ยนในจุดนี้
4. ในสมาชิกของการรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน มีผู้เสนอเข้ามาจำนวนมาก อยากให้รายงานนำเสนอเข้าไปถึงสถานีอนามัยหรือระดับตำบลนั้น ก่อนปี 2541 ได้เริ่มดำเนินการวางแผนที่จะส่งรายงานให้ถึงสถานีอนามัยแล้ว แต่ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจของชาติก่อน จึงยุติตรงส่วนนี้ไว้ โดยให้เจ้าหน้าที่ที่สนใจขอมาเป็นกรณีพิเศษ จะได้จัดส่งให้ต่อไป ในระยะเวลาอันใกล้ จะได้มีการพิจารณาเรื่องนี้อีกครั้ง

สำหรับข้อเสนอแนะในส่วนที่เห็นว่าดีอยู่แล้ว และเป็นกำลังใจให้กับผู้จัดทำนั้นกองบรรณาธิการขอขอบคุณและขอรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในทุกส่วนของสมาชิกไว้ด้วยความขอบพระคุณยิ่ง และจะได้ดำเนินการปรับแก้ไขในส่วนอื่นๆ ต่อไป

บทขอบคุณ

ขอขอบคุณ นายแพทย์สมบัติ แทนประเสริฐสุข ผู้อำนวยการกองระบาดวิทยา คุณดาร์ตัน ผาดีนาวิน คุณพรณราย สมิตสุวรรณ นายแพทย์สุริยะ กุหะรัตน์ คุณกาญจน์ย์ คำนาคแก้ว คุณสิรินทรา พุตระกูล คุณสุเทพ อุทัยฉาย คุณณษา พุกกะนันทน์ คุณประมวณ ทุมพจน์ คุณภัทรา กาศิโณ และเจ้าหน้าที่กองระบาดวิทยาทุกท่าน รวมทั้งสมาชิก รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสำรวจ และช่วยแสดงข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

1. กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ข้อคิดเห็นต่อรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ในรอบปี 2531. รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ 2531; 19 (52); 633-636, 641-643
2. กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สรุปบททวนรายงานต่างๆ ที่ได้นำลงในรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ 1-52 ปีที่ 20 (พ.ศ.2532). รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ 2533; 21(5) : 58-62.
3. กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สรุปการประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์. รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ 2536; 24 (3) : 33-36,45-47.
4. ลักขณา ไทยเครือ คู่มือวิเคราะห์ข้อมูลสาธารณสุขโดยใช้ Epi info version 6 กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เรือนแก้วการพิมพ์, กรุงเทพฯ 2539.

ผู้ศึกษา

นางณัฐกานต์ ไวยเนตร นักวิชาการควบคุมโรค 6

นางพวงษ์ศิริ วัฒนาสุรกิตต์ นักวิชาการควบคุมโรค 7

ฝ่ายเผยแพร่ กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ

ท่านสามารถตรวจสอบข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้ทาง Internet

[http:// www.moph.go.th/ops/epi](http://www.moph.go.th/ops/epi)